ŻYCIE GOSPODARCZE

DWUTYGODNIK POŚWIĘCONY SPRAWOM GOSPODARCZYM POLSKI ZACHODNIEJ

ORGAN ZWIĄZKU FABRYKANTÓW T. Z. w POZNANIU.

Redakcja i Administracja: Aleje Marcinkowskiego nr. 7, dom ogrodowy, - - - - - - telefon nr. 25-95. - - - - - - Redaktor przyjmuje w dni powszednie od godz. 11—1; Administracja od 9—3.

Poznań, dnia 15 lipca 1926.

Prenumerata wynosi: w kraju z przesyłką rocznie 20 zł, półrocznie 10 zł, kwartalnie 5 zł, zagranicą z przesyłką rocznie 24 zł, półrocznie 12 zł, kwartalnie 6 zł. Numer pojedyńczy 1 zł.

NUMER 14. Wydawca: *Związek Fabrykantów T. Z. w Poznaniu.* **ROK 5.**

Ze Zjazdu Porozumienia Gospodarczego Związku Przemysłowych Zachodniej i Południowej Polski.

Dnia 1 i 2 lipca Związki Porozumienia Gospodarczego odbyły Zjazd w Bydgoszczy.

Zjazd w pierwszym dniu obradował w komisjach: podatkowej socjalnej, ogólno-gospodarczej i organizacyjnej. Komisje wypracowały konkretne projekty nowelizacje podatków: dochodowego, przemysłowego i majątkowego. Następnie memorjał dotyczący ogólnych kosztów socjalnych u nas w porównaniu z innemi państwami, przedstawiający szereg konkretnych pozycji zmian ubezpieczenia wypadkowego, na starość jak również urzędników prywatnych.

Zajęto stanowisko w sprawie ściągania przez władze skarbowe opłat manipulacyjnych od niewykorzystanych pozwoleń przywozu, domagając się zwrotu opłat w takich wypadkach. Postanowiono się również zwrócić do władz z życzeniem stosowania ulg celnych na towary, które służą do ulepszenia produkcji a muszą być sprowadzane z zagranicy w całej rozciągłości, z tem, aby z tego tytułu rząd zastosował również ulgi celne do tych towarów, które obecnie ulgom podlegają a przed 11 grudnia 1925 r. były clone bez ulg.

Zasady nowelizacji ustawy o podatku przemysłowym idą w tym kierunku, ażeby zmniejszyć stawki procentowe z dwóch procent na jeden procent. W wypadkach kiedy jedno przedsiębiorstwo odda swe fabrykaty celem dalszej przeróbki, podatek ten obniżyć o pół procent, z artykułu 7a usunąć zamieszanie i niejasności wprowadzające słowa: „używa i z używa", oraz zastąpić je słowami „dla dalszej przeróbki i użycia. Chodziło bowiem oto, że władze skarbowe pojęciu zużycia nadały bardzo wąską interpetację, która to uniemożliwiła korzystanie przemysłowi z ulg w tym podatku, to jest możności opłacania według obecnej skali jeden procent. Tak samo zwrócono uwagę na to, że wszelkie rolniki i kooperatywy o tyle tylko korzystać mogą z ulg o ile pracują włącznie dla swych członków, w innych wypadkach mają być traktowane na równie z innemi przedsiębiorstwami.

Następnie odnośnie art. 8 p. 3 ujęto jasno, iż ci tylko podróżujący opłacają patent, którzy podróżują na własny rachunek, wszyscy natomiast inni będący na pensji u przedsiębiorcy świadectwa przemysłowego nie potrzebują. Postanowiono również usunąć obecny charakter fiskalny patentu, a nadać mu charakter świadectwa rejestracyjnego, w związku z tym zniżono koszty patentu i wprowadzono potrącalność ich od podatku.

Odnośnie zaś paragrafu 9 rozporządzenia wykonawczego do podatku przemysłowego, postanowiono domagać się, by prócz odpisów listów celnych będących obecnie jedynem dowodem dla władz skarbowych przejścia towarów eksportowanych za granicę, dopuszczalnym także było przedstawienie zaświadczenia stacji granicznej, stwierdzającego, że towar zagranicę wyszedł.

Co zaś do ustawy o podatku dochodowym, to Zjazd wychodząc z założenia, że jest ona w obecnej redakcji wysoce niesprawiedliwą swojem założeniu i posiada niejednolitą konstrukcję robiącą wrażenie podatku przychodowego, przybranego w formę podatku dochodowego, domaga się, ażeby niezwalniano od podatku zakładów państw. i samorządowych oraz ich przedsiębiorstw nawet w wypadku, gdy niestanowią one oddzielnej osobowości prawnej, z wyjątkiem tylko zakładów samorządowych, użyteczności publicznej, o ile pracują wyłącznie na potrzeby ludności. Postanowiono również domagać się skreślenia artykułu 5-go punkt 9-ty, który zwalnia od po-

datku spółdzielnie i rolniki oraz ustępu drugiego artykułu 15-go, opierającego się na założeniu, że przy obliczaniu ogólnego przychodu gospodarzy rolnych poniżej 15-tu ha użytkowego gruntu, należy przyjąć dochód wysokości nieprzekraczający wartość 4 q metrycznych żyta z 1 ha gruntu, po cenach przeciętnych z roku osiągnięcia dochodu.

Przepis tego paragrafu jest wyraźnie sprzeczny z zasadą podatku dochodowego, ponieważ wbrew art. 6, który ustala pojęcie dochodu, jako różnicę całorocznego przychodu z potrąceniem wydatków, stwarza art. 15 ust. 3 nowe pojęcie dochodu, nigdzie w literaturze ani w praktyce nie spotykane. Nie jest więc to dochód gospodarstwa rolnego, ale przychód, stąd więc przepis ten załamuje kategoryczną zasadę podatku, stwarzając u reszty płatników podatkowo nieuprzywilejowanych, uczucie wybitnej niesprawiedliwości. Odnośnie zaś do art. 6 ust. Zjazd domaga się dopuszczalności amortyzowania inwentarza żywego, ziemi, przedmiotów niemartyljalnych jak spraw koncesyjnych i firmowych, amortyzacji kosztów założenia przedsiębiorcy. Postanowiono również domagać się, ażeby podatek dochodowy i specjalny od tatjem, mógłbyć potrącony od dochodu.

Co zaś do płacenia podatku, wysunięto zasady, iż osoby prowadzące prawidłowe książki kasowe winny opłacać podatek nie według sumy dochodu, ale według wysokości procentu dochodu od kapitału włożonego w przedsiębiorstwo, z tem, że dochód nieprzenoszący 6 procent od kapitału, nie może podlegać progresji. Poza wymienionemi stosunkowo najważniejszemi zmianami, poczyniono cały szereg innych mniejszych, tak redakcyjnych jak również merytorycznych zmian.

Co zaś do podatku majątkowego to Zjazd w zasadzie przeciwstawił się intencji prowadzenia stałego podatku, natomiast jedyne rozwiązanie odnoszące się do ściągnięcia tego podatku widzi w zredukowaniu jego wysookści i rzłożenie go na kilkuletnie raty.

Poza wymienionemi przyjęto również szereg postulatów organizacyjnych, dotyczących wspólnego organu prasowego, oraz silniejszego organicznego zespolenia Związku Porozumienia Gospodarczego. Następnie również z zadowoleniem przyjęto wiadomość, że rząd realizuje znaczną ilość postulatów przedstawionych mu przez Porozumienie Gospodarcze Związków Przemysłowych Zachod. i Połudn. Polski.

W czasie przerwy obiadowej, dzięki ujrzejmości członków Zw. Fabrykantów w Bydgoszczy uczestnicy Zjazdu mieli sposobność zwiedzić śluzy bydgoskie, oraz stacje przeładunkową dla cukru i węgla w Starych Kapuściskach. Następny Zjazd Porozumienia Gospodarczego został oznaczony na dzień 10 i 11 września i odbędzie się we Lwowie.

Ze Związku Fabrykantów.

Okólnik nr. 10.

Sprawy celne.

Rumunja. Wprowadzona w Rumunji z dniem 1. 6. rb. podwyżka taryfy celnej dla wyrobów włókienniczych została przez nowy rząd w wielu pozycjach zmniejszona. Nowa taryfa weszła w życie z dniem 1 lipca.

Anglja. Z dniem 1 maja wprowadzono w Anglji następujące opłaty celne na papier do pakowania $16^2/_3\%$ ad walorem bez względu na to w jakiej znajduje się postaci, następnie szkła optyczne, przyrządy i instrumenta optyczne wykończone i niewykończone opłacają 50% cła ad walorem.

Polska. Zwrot nadpłaconego cła od maszyn. W nr. 59 „Dziennika Ustaw" z br. zostało ogłoszone rozporządzenie ministerjalne z dnia 7 czerwca 1926 roku w sprawie zwrotu nadpłaconego cła od maszyn i aparatów korzystających z ulg celnych następującej treści: Na podstawie art. 7 punktu b) ustawy z dnia 31 lipca 1924 roku w przedmiocie uregulowania stosunków celnych (Dz. U. R. P. nr. 80, poz. 777) zarządza się co następuje:

§ 1. Za maszyny i aparaty, mogące korzystać z ulg celnych na podstawie rozporządzeń z dnia 4 marca 1926 roku (Dz. U. R. P. nr. 23, poz. 140) i z dnia 26 kwietnia 1926 roku (Dz. U. R. P. nr. 39, poz. 246) o ile zostały one oclone za cłem normalnem po wejściu w życie odnośnych, wyżej wymienionych rozporządzeń, może minister skarbu zwrócić różnicę należności między cłem normalnem a ulgowem o ile tożsamość maszyn została stwierdzona przy ocleniu.

§ 2. Rozporządzenie niniejsze wchodzi w życie z dniem ogłoszenia i obowiązywać będzie do dnia 30-go sierpnia 1926 roku włącznie.

Sprawy taryf kolejowych.

Dnia 1 lipca br. weszła w życie taryfa kolejowa towarowa komunikacji polsko-północnej między Polską i w. m. Gdańskiem z jednej strony a Danją, Norwegją i Szwecją tranzytem przez Niemcy i Szwecję do Norwegji z drugiej strony.

Taryfa ta ustanawia cały szereg przejściowych stacyj granicznych między Polską i Niemcami, Niemcami i Danją oraz Szwecją i Norwegją i Niemcami.

Przepisy wykonawcze do tej taryfy zostały już wypracowane i obowiązują również od 1 lipca br.

Obniżenie taryfy kolejowej na przewóz soli, miału węglowego, cegły, cementu i wapna. Państwowa rada kolejowa na posiedzeniu dnia 15. 6. br. uchwaliła obniżenie taryfy kolejowej na sól, idącą do fabryk chemicznych przez przeniesienie jej klasy IX-tej do klasy G.

Również rada uchwaliła obniżenie kosztów przewozu na miał węglowy, cegły, cement i wapno. Uchwały rady zostały przekazane ministrowi kolei do załatwienia.

Dział informacyjny.

Wywóz walut z Rumunji. Rumuńskie Ministerstwo Skarbu zakazało rozporządzeniem wywozić walut obcych ponad wartość 5 000 leji. Waluty rumuńskiej wogóle wywozić nie wolno. Przyjeżdżający do Rumunji a posiadający waluty obce powinni zarządać na granicy wpisania ilości posiadanej waluty do paszportu, aby uniknąć przy powrocie nieprzyjemności.

Lista linij kolejowych, do których stosują się konwencje międzynarodowe o przewozie towarów kolejami żelaznemi, ukazała się w „Dzienniku Ustaw" z dn. 15 czerwca 1926 roku.

Kurs listów zastawnych Państwowego Banku Rolnego I serji, przy przyjmowaniu tychże na poczet podatku państwowego, został ustalony na 140 za 100 nominalnych.

Zwrot akcyzy od cukru zawartego w piernikach przeznaczonych na eksport. Ministerstwo Skarbu upoważniło Pomorską Izbę Skarbową w Grudziądzu do przyznawania fabrykom pierników, na ich prośbę, zwrotu akcyzy od cukru zawartego w piernikach, przeznaczonych na eksport względnie wywożonych na terytorjum w. m. Gdańska. Ulga powyższa będzie stosowaną do pierników, zawierających cukier wyłącznie buraczany i to w tym wypadku, gdy pierniki zostały wysłane z fabryki pod zamknięciem urzędowem, o ile próby towaru zostały pobrane w przepisowy sposób, a także, gdy wyjście towaru poza granice Rzeczypospolitej zostanie w przepisowy sposób stwierdzone.

Rynek towarowy na surowce i artykuły techniczne dla przemysłu metalowego. Ceny hurtowe na surowce i artykuły techniczne dla przemysłu metalowego w dniu 2 lipca 1926 roku w złotych (podług danych S. A. „Zjednoczeni Polscy Przemysłowcy Metalowi")

a) za 1 tonę franco wagon stacja załadowania:

	zł gr
Surówka odlewnicza „Chlewiska" na węglu drzewn.	—,—
„ „ „Stąporków" (loco huta) nr. 0	210,—
„ „ „ nr. 1	200,—
„ „ „ nr. 2	190,—
„ „ „ nr. 3	180,—

Surówka odlewn. „Częstochowa" nr. 0	210,—
„ „ „ nr. 1	200,—
„ „ „ nr. 2	190,—
„ „ „ nr. 3 (mart.)	180,—
„ „ „Witkowicka" nr. 1 (oclona)	240,—
Złom żeliwny (fragment lany)	—,—
Żelazo handlowe krajowe	325,—
Bednarka gorąco walcowana	390,—
Bednarka zimno walcowana	—,—
Walcówki (drut okrągły od 5½ do 13 mm, kwadratowy od 5¼ do 8 mm)	375,—
Blacha (cena zasadnicza) gruba 5 mm i wyżej	400,—
Blacha cienka do 5 mm	485,—
Koks karwiński	75,—
Koks górniczo twardy	43,50
Koks górniczo miękki	43,50
Węgiel kowalski myty cieszyński	75,—
Węgiel górnośląski gruby	35,70
Węgiel dąbrowski gruby	27,65

Ceny blachy ocynkowanej.

Cynkownia warszawska notuje następujące ceny blachy żelaznej ocynkowanej za 1 kg. franco stacja odbierająca:

711×1 422×0,5 mm	129 zł
711×1 422×0,55 mm	124 zł
1 000×2 000×0,5 mm	136 zł
1 000×2 000×0,55 mm	130 zł

Ceny metali według notowań giełdy londyńskiej z dnia 30. 6. 1926 roku w złotych po kursie dnia za tonę metr.:

Aluminjum 5 904; miedź standard 2 692; Antymon 4 005; Ołów miękki 1 441; Cyna standard 12 847; Nikiel 8 266; Cyn hutniczy 1 594; Rtęć 24 000; Miedź elektrolityczna 3 058; Srebro za 1 kilo 194.

Zwracam uwagę członkom następujące rozporządzenie:

a) obwieszczenie ministra kolei z dnia 7. 6. 1926 r. w sprawie kolei żelaznej, do której stosuje się konwencję międzynarodową o przewozie towarów (Dz. Ust. R. P. Nr. 58 poz. 342).

b) rozp. z dnia 7. 6. 1926 r. w sprawie zwrotu nadpłaconego cła od maszyn i aparatów korzystających z ulg celnych (Dz. Ust. Nr. 69 poz. 346).

c) rozp. ministra skarbu z dn. 16. 6. 1926 r. w sprawie cen spirytusu, rozporządzenie to podwyższa ceny spirytusu na cele przemysłowe — z wyjątkiem specjalnie wymienionych — do zł 110 (Dz. Ust. Nr. 60 poz. 353).

Rozp. ministra kolei z dnia 26. 6. 1926 r. wydane w porozumieniu z ministrami skarbu, przemysłu i handlu oraz rolnictwa i dóbr państwowych o uzupełnieniu taryfy polskich kolei normalmotorowych na przewóz osób, psów, bagażu i przesyłek nadzwyczajnych (Przedruk z Dz. Ust. R. P. z dnia 1. 7. 1926 r. Nr. 62 poz. 374).

Monopol spirytusowy w Turcji. Z dniem 1. 6. weszła w życie ustawa o monopolu spirytusowym. Ustawa ta nie przewiduje utrudnienia przy imporcie spirytualji, może się więc import odbywać w dalszym ciągu tylko za pośrednictwem administracji monopolu.

Pilne paczki pocztowe. Z dniem 1. 7. wprowadzono w obrocie pocztowym nowy rodzaj przesyłek „paczki pilne". Paczki przyjmowane będą wagi do 10 kg. i do wysokości jednego tysiąca złotych wartości.

Ograniczenie wagi paczek pocztowych do Związków Sowietów. W obrocie pocztowym między Polską a Związkiem Sowietów waga paczek ograniczona została od 1. 7. bm. do 5 kg. Dopuszczane są do Z. S. S. P. paczki zwykłe i z podaną wartością do 100 franków złotych włącznie. To samo obowiązuje w stosunku do paczek nadawanych do Związków Sowietów do Polski.

Z instytutu psychotechnicznego. Biuro poradów zawodowej Związku Tow. Przemysłowej zwróciło się z prośbą do nas, ażeby członkowie Związku zechcieli korzystać z instytutu psychotenicznego, zgłaszając do nich swoje zapotrzebowanie na chłopców i uczniów, którzy przez instytut zostaną zakwalifikowani do odpowiedniego zawodu.

Podwyższenie opłaty monopolowej od wyrobów tytoniowych sprowadzane z zagranicy przez osoby prywatne. Rozporządzenie Ministra Skarbu z dniem 20. 5. 1926 r. Dz. Ust. R. P. Nr. 55 poz. 323 zostały podwyższone opłaty od tytoniu i wyrobów pokrewnych sprowadzane z zagranicy przez osoby prywatne.

Przedłużenie ustawy o lichwie pieniężnej. W celu podania kredytu przedłużono moc obowiązującą rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 20. 6. 1924 o lichwie pieniężnej, obniżając maksymalną dozwoloną stopę procentową 24 na 20 w stosunku rocznym.

Sprawy podatkowe.

Odpisanie na zużycie przy obliczeniu dochodu, podlegającego opodatkowaniu. W bilansach otwarcia w złotych, sporządzanych na zasadzie rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dn. 25 czerwca 1924 r. (Dz. Ust. R. P. Nr. 55 poz. 542) jedne przedsiębiorstwa podały w aktywach jako wartość nieruchomości, maszyn, urządzeń technicznych i wogóle przedmiotów, nieprzeznaczonych do zbytu, a potrzebnych do prowadzenia przedsiębiorstwa, — ich pierwotną cenę nabycia przeliczoną na złote zgodnie z § 2 rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dn. 14 maja 1924 r. (Dz. Ust. R. P. Nr. 43 poz. 441), inne zaś przedsiębiorstwa podały tę wartość w wysokości ustalonej w drodze szacunku, przyczem ta ostatnia wartość w niektórych wypadkach przekracza parokrotnie pierwotną cenę nabycia wyrażoną w złotych.

W związku z tem potrącenia na zużycie przy wyprowadzeniu zysków bilansowych w jednych przedsiębiorstwach obliczone są od wartości mniejszych, w drugich zaś — od wartości niewspółmiernie wysokich.

Taki stan rzeczy doprowadzićby musiał do nierównomierności w opodatkowaniu, co oczywiście uchybiałoby zasadniczym intencjom ustawy o państwowym podatku dochodowym, zwłaszcza artykułowi 6 ustawy, tudzież przepisom § 16 rozporządzenia wykonawczego Ministra Skarbu z dn. 14 maja 1921 r. (Dz. Ust. R. P. Nr. 48 poz. 298). Należy bowiem przyjąć na uwagę, że w danym roku miarą wysokości potrąceń na zużycie przedmiotów majątkowych, wyżej wyszczególnionych jest wyłącznie stopień faktycznego zużycia w tymże roku, który normalnie oblicza się od ceny nabycia w granicach stawek procentowych, podanych w ustępie czwartym § 16 powołanego rozporządzenia.

W wypadkach zatem, gdy wartość powyższych przedmiotów wstawiono do bilansu otwarcia w złotych nie według cen nabycia a podatnik wysokość potrąceń na zużycie obliczył według norm procentowych, podanych w § 16 powołanego rozporządzenia, od wartości bilansowej (ustalonej od bilansu otwarcia w złotych w drodze szacunku) władza wymiarowa stosownie do okólnika Min. Skarbu z dnia 21-go czerwca rb. (L. D. P. O. 2929/II) winna zażądać od podatnika należytego uzasadnienia, że obliczone w ten sposób potrącenia odpowiadają faktycznemu zużyciu przedmiotów majątkowych.

W razie nieuczynienia przez podatnika zadość wezwaniu władzy wymiarowej winna jest ta ostatnia wysokość dokonanych odpisań na zużycie zredukować przez odpowiednie zmniejszenie szacunku stanowiącego podstawę amortyzacji.

Kalendarzyk podatkowy za miesiąc lipiec r. b. W miesiącu lipca r. b. przypadają następujące ważniejsze podatki:

1) do 14-go wpłata zaliczki na podatek od obrotu za II kwartał r. b. w wysokości $^1/_5$ kwoty podatku, wymierzonego za ubiegły rok kalendarzowy od niższych kategorji przedsiębiorstw handlowych, przemysłowych i zajęć przemysłowych;

2) do 15-go miesięcznie wpłaty podatku przemysłowego od obrotu z poprzedniego miesiąca;

3) podatek dochodowy od uposażeń służbowych emerytur i wynagrodzeń za najemną pracę w ciągu 7 dni po dokonaniu potrącenia.

Nadto płatne są w lipcu podatki, na które płatnicy otrzymali nakazy płatnicze z terminem płatności w lipcu roku bieżącego.

Z sekcji metalowej.

O otwarty kredyt w Syndykacie Polskich Hut Żelaznych. Zarząd Sekcji wzywa członków, pragnących skorzystać z otwartego kredytu w Syndykacie o podanie wysokości żądanego kredytu.

Nadesłane pisma i książki. The Polish Economist, który wychodzi w celach informowania świata gospodarczego Anglji i Ameryki o gospodarcze naszego kraju, zajmuje się w szczególności światem przemysłowym w Polsce i jego zdolnościami eksportowemi itp. Przemysł eksportowy powinien uznać ten organ jako swoje pismo propagandowe zagranicą.

„**Energja**", czasopismo poświęcone w rzeszeniu międzytechnicznej i doskonaleniu produkcji ukazuje się jako dwutygodnik, zawierając bardzo ciekawe dane z dziedziny techniki.

Komunikat Izby Przemysłowo-Handlowej w Poznaniu.

W Izbie Przemysłowo-Handlowej w Poznaniu znajdują się do przejrzenia spisy adresów firm różnych krajów, interesujących się importem z Polski następujących artykułów:

Wszelkiego rodzaju maszyny i urządzenia techniczne. Zainteresowane firmy posiadają odpowiednie nowoczesne urządzenia i pragną przyjąć przedstawicielstwo poważnych przedsiębiorstw.

Fortepiany i wszelkiego rodzaju instrumenta muzyczne, wiklina nadwiślańska i kije wiklinowe, meble i wszelkie wyrobu koszykowe, meble zwykłe biurowe oraz artystyczne, wszelkiego rodzaju ziemiopłody, ramy do obrazów zwykłe i artystycznie wykonane.

Należy zaznaczyć, że adresy firm powyżej wymienionych branż nadesłane zostały przez Konsulaty Rzeczypospolitej Polskiej we wszystkich prawie państwach europejskich, jak również i wielu zamorskich, na skutek rozpisanych przez Izbę ankiet. Izba Przemysłowo-Handlowa w Poznaniu podejmuje się zawsze chętnie pośrednictwa pomiędzy polskiemi sferami przemysłowo-handlowemi z zagranicą, przyczem zaznaczyć należy, że dla przedsiębiorstwa swego okresu akcję tą Izba prowadzi zupełnie bezpłatnie, zaś dla przedsiębiorstw poza okręgiem, jedynie za zwrotem kosztów własnych.

W Izbie Przemysłowo-Handlowej w Poznaniu jest do przejrzenia raport Poselstwa Polskiego o imporcie tkanin bawełnianych od Persji oraz broszurka, zawierająca wszelkie dane dotyczące akcji arbitrażowej Międzynarodowej Izby Handlowej w Paryżu, łącznie z podaniem kosztów oraz sposobu prowadzenia spraw.

MYDŁO	Loran	odznacza się silnym zapachem – jest niezrównane w jakości
MYDŁO	Miaflor	usuwa wszelkie nieczystości skórne.
MYDŁO	Glicerynowe	przezroczyste dla delikatnej cery.
MYDŁO	Przemysławka	o znanym zapachu „Przemysławki", odświeża i udelikatnia cerę.
MYDŁO	Fleurs de Stamboul	mydło wyborowe, zapach o tendencji perfum wschodu

Oryginalne tylko z firmy

Henryk Żak

FABRYKA PERFUM, KOSMETYKÓW i MYDEŁ..

Fabryka narzędzi stolarskich

A. Wardziński

Nakło n./N.

Numer telef. 54 Adr. telegr. Wardziński, Nakło

Prospekty i cenniki na żądanie.

Wykonujemy

Narzędzia i warsztaty

stolarskie, rzeźbiarskie, ciesielskie, bednarskie, kołodziejskie, ławki siodlarskie, kozły do fornierowania i narzędzia do użytku domowego.

Warsztaty i narzędzia

dla szkół Rzemieślniczo-Przemysłowych podług rysunku Ministerstwa

Zabawki dziecięce z drzewa

Prasy introligatorskie, noże i wszelkie przybory szkolne.

Tarcze zapędowe drzewne z twardego drzewa w wszelk. rozmiarach

---

BROWARY HUGGERA

Tow. Akc.

Poznań, ulica Półwiejska 25

Telefon 3037 i 3047.

Słodownie i fabryka lodu

polecają swoje wyborowe piwa:

KRYSZTAŁ (jasne pilzneńskie)

PORTER

SPECJAŁ ciemne (monachijskie)

„WIEPOFANA" Tow. Akc.

Tel. 61-56 **Poznań, ulica Dąbrowskiego 81** **Tel. 61-56**

Odlewnia żelaza i fabryka maszyn

ma możność wykonywania części zamiennych maszyn rolniczych dotychczas sprowadzan. z zagranicy.

Poleca własnego wyrobu: **tokarnie, wiertarki prasy i imadła.**

Oferty na żądanie. **PIEC ODLEWNICZY CZYNNY CODZIENNIE.** Oferty na żądanie.

Redakcja i Administracja: Aleje Marcinkowskiego 7, dom ogrod. — Czcionkami Drukarni Polskiej T. A. w Poznaniu.